

MUNYAKU WA NSONA

32

Mapyamapya

Mwena Kongo mu lwendu lwa bukalenga bupyabupya

Panyima pa mvula 18 ya bukalenga bwa cindipu ne mabambabamba, ditunga dya Kongo nyewu dyafiki ku dipatula wadyo mulombodi mu budiswila. Mwina mwaba ewu, twetu beena ditunga edi twalongu kalaasa ka masungula ne tumvu bwimpa bwa cipeta cyawu, padiwo enzeka byakane.

Mpindyewu, tudi bonso ne disanka mu myoyi, bwalu tudi ne ditekemena : ditekemena dya kupatuka mu dikenga ne kupeta dikisha. Tudi ne dijinga dya kudya bimpa, kuvwala bimpa, kusanka mu ditunga dyetu ne dya kwendamu ntunku. Bushiwa, twapeci mfumu mupyamupya, Mukalenga Félix Tshilombo Tshisekedi. Kadi bwa majinga etu onsu kufikawo ku dikumbana dijima, bidi bikengela tutabaleela bidi mwa kupangisha Kongo mwa kujuka kuulu . Nanku, bwa twetu kuya kumpala, mbimpa :

* Tulekela ngenzeli yetu yonso iwana minyanga ditunga dyetu, kabidi midyaluja panyima ;

* Tupetayi mwoyi wa dikwata dya midimu ne cisumi, muntu yonso bilondeshila cyenda cidiye mumanya anyi cidiye mwa kukokeshwa. Pa nanku, twepela lulengu: katusombi bavunga maboku, katushingi mikolu, bu bindila ne : maalu adyakanyina wowu nkayawu.

* Tutwayi bukalenga bupyabupya mpanda pa kudifila ku midimu, bishilangana ne mutuvwa benza bidimu byonsu biyaya ebi. Ditunga didi dijuka kuulu, dimana mutenda, anu padi beenadi badifila bikola ku midimu ya lwibaku.

Bakulumpe ne bana tulongayi mukanda

B.B.T.M.

CIDIMU 24: 1+2 Cyongo ne Lwishi 2019

MUNYAKU WA NSONA

**Kongo wapeci mfumu mupyamupya:
tudifilayi bonso ku midimu ya lwibaku.**

Bana betu kolayi	2
Diiyi dia babadi	5
Njila	8
Kayuki	12
Kuetu kundela	19
Kebeji	27
Nkololo	30
Mapiamapia	32

Bana betu kolayi!

Tudi bapeta mikanda mitufundila kudi baana beetu ba mu dishindika ciluba, mu nsangilu wetu wa ku cibambalu cikulu cya bbtm, mu Ntenji wa Mbujimayi.

1. Matuka Clarisse : mmufunda, wamba ne: Taatu Shambuyi wetu awu. Udi mulala bishi ne baana beeba bonso?

Meema ndi bimpa. Ndi muula ne disanka, bwalu ngamanyi mwa kubala ne mwa kufunda mukanda Mulopo wetu akubenesha, akuvudijila matuku a mwoyi panu; wewa pamwa ne bonso bawudi ukwata naabu mudimu mu cibambalu eci.

Ke taatu Patrice Kazadi Matuka, mansela Marie Kabenjabu, Frédéric Kasonga, Joseph Kabuya ne bakwabu.

Mulopo Cipapayi wanyi anusakidila matuku ku makwabu. Meema wenu

ewu, mwana wa taatu Ngoyi ne maamu Musawu, ndi nkuleja se: baledi banyi babidi aba bakaadi bamana kushiyangana ne buloba ebu. Anyima yabu ikisha mu bupola. Lufu lwabu elu ke luvwa lumpangisha mwa kulonga. Eyowa, bwana bwa nshiya ndikenga. Kadi nansha bikala nanku, Mulopo nyewu watusambi peetu leelu .

2. Pélagie Cibwabwa:

Udi wamba ne:

Taatu Shambuyi wanyi, udi mulaala bishi ne baana beeba bonso? Meema weba ndi ne disanka dya bungi, pa kumona se : mvwa mulwa mwaba ewu ciyi mumanya kubala, ciyi mumanya kufunda. Kadi leelu nyewu nkadi mbala, mfunda kabidi. Ke bwalu kaayi ndi nkwela twasakidila, nsakidila

bu Claude. Wetu ewu uvwa mulela mu nzubu mwa taatu Maurice Nkumbikumbi ne maamu Baswa Philomène, mu dya 17/ 7/ 1956.

Mumana kujikija tulaasa twenda tupwekela ne tubandila, kubwelaye mu seminaire munena. Panyima pa malonga enda onsu, kupetaye mwanzu wa busadidi bukulu mu dya 15/

8/ 1984, ku byanza bya taatu Mukubi Nkongolu wa Ngoyi. Abbé Claude wapinganyi kwa Maweja mu dia 06 /02/2019.

Munyaku udi udisanga ne beena Ntenji wa Mbujimayi pamwa ne beena diiku dya Abbé Claude, bwa kumulombela dikisha dya kashidi mu nzubu mwa Maweja.

Munyaku

Nkololo wa mukwenu kaladika tulu

Tuya muulu tukikalamu anyi twimba bwina bu bikoja ?

Taatu Evariste Mbikayi Ntumba Mukuta, musombela mu Mbujimayi, udi umanyisha babadi lufu lwa taatu Sébastien Kalonji Muamba. Wetu ewu uvwa mulela ku Tshilenge, mu nzubu mwa taatu Octave Muamba ne maamu Régine Ngoya, mu dya 18/6/1956.

Ulongela tulaasa twenda tupwekela ne tubandila anu kooku ku Tshilenge eku. Pashisha, kutungunukaye ne tulaasa tutumbuka twa mudimu wa bulongeshi, mu Mbujimayi.

Mumana kujikija malonga, ubangila dilongesha. Pashisha kubwelaye mu dibaka ne maamu Régine Cibuabua, mu cidimu cya 1981. Kudisuikabu nenda mu dibaka dijidila, mu dya 15/3/1983; mu Cikongu cya

Philippe wa Bulenga, mu Kasavubu.

Panyima pa ebi, kushiyaye bulongeshi e kuya kalonga tulaasa twa bundumbulula. Nyewu wapinganyi kwa Mufuki mu dya 6/12/2018.

Munyaku udi udisanga ne beena diiku dyenda, umulombela dikisha dya kashidi kudi Mulopo.

**Abbé Claude
Nyamabu watushiya.**

Ntenji wa Mbujimayi udi ne bisonji ku meesu, udila mwanenda, mwine ewu ke Musadidi Mukulu Nyama-

kabidi ne bonsu bawudi naabu, nangananga mansela Marie ne maamu Béatrice; badi batata neetu mu kalaasa kakola ka mbangilu. Twasakidilayi, Mulopo anubenesha ne anwelela meeji.

Ndi mwena bwalu wenu Pélagie.

3. Kapinga Nelly: Nyewu mufundila penda musonsodi wenda, wamba ne :

Taatu Shambuyi, ndi nkufundila kabidi mukanda, bwa bungi bwa disanka dindi nadyo. Ndi mupanga cya kukuenzela. Ngikala nansha ne ngomba, mvwa mwa kukushipelaye. Meema mvua ne bundu bwa bungi munkaci mwa bantu; kadi leelu ngapeci dikima, bundu bwajiki, bifulmina ku dindongesha dyeba.

Angataku mwoyi wa disanka kudi mwena bwalu weba Nelly Kapinga.

4. Bibomba Jeannette:

mMufunda yeya, wamba ne: Taatu Shambuyi wanyi, ndi ne disanka dya bungi; bwalu civwa mumanya ne: meema Bibomba ewu, ndi panyi mwa kukwata mukanda ku byanza bwa kubala nansha bwa kufunda. Ke pandi nkwela twasakidila, wewa pamwa ne bonsu banudi nukwata naabu mudimu ewu. Mulopo Maweja anwelela meeji, nweni bonsu badi bakwata mudimu mu BBTM.

Mu disambila dyanyi, ndi ndomba Mwena Kuulu bwa anwepula ku njiwu yonsu idi mwa kunuvwila; anuvudijila masanka. Kadi bwa baana beetu bacidi bashaala mu bufofu, ndi mbalomba bwa bumbusha bundu bwabu, bavwa mu bbtm. Mu matuku makeke, nebapetulula lumonu. Muomu mu BBTM emu mudi basonsodi ba mushinga mukola, badi bakufikisha ku didyumvwila mudi kalaasa kikala ne mwenyi.

5. Mbikayi Nzaza Jean-Pierre, musombela ku Ngandanjika, mu Kabanda; mmufunda, wamba ne :

Ndi ngela balombodi beetu twasakidila, bwa ditutaba-leela dyabu, pa kutwashila tulaswa twa Bakulumpa Tulongayi. Leelu, meema Mbikayi Nzaza, nkadi koku panyi ngakula mfwalansa ne bavwa bayimanya kala! Baana beetu beena BBTM, nwamanya se: nweni nudi mafuwa, twetu tudi ngesu. Panudi nutulamba, kanutekeci mu maboku, apu nutubobesha anu bilenga.

6. Nsamba Aimé:

mMufunda wenda mukanda, wamba ne:

Taatu Shambuyi wanyi, twasakidila, bwalu ngamanyi mwa kubala ne mwa kufunda mukanda. Maweja wa bukola bwonsu akubenesha ne akwelela meeji mu midimu yeba, akulama.

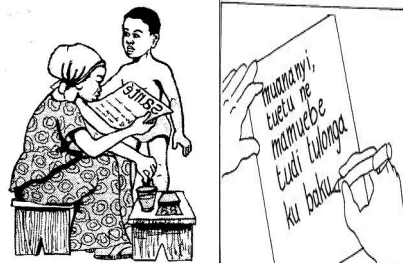
Mansela wanyi, Mulopo anulama, bwa mudimu ewu

unudi nutukwacila. Ndi njinga se: Mulopo angambulwisha panyi, bwa mmanyenemena.

7. Tshijuka Adolphe

Yeya mmufunda, wamba ne :

Taatu Shambuyi wetu awu. Ngamonu se: kalaasa nkalenga. Nanku ndi muswe kudifila ne mwanyi mwonsu, bwa nya panyi kumpala; nansha ntatu yoyi miikalaku. Ndi ngenza ne mwoyi wanyi mujima, bwa kumanya mukanda menemena. Wewa mwina watuleeci mwa kubala ne mwa kufunda. Twasakidila, Mulopo akubenesha.

2.2. Bamwa badi bamba kabidi ne: Cibangu wa Nsamba; Cibangu wa Nsamba ewu penda nnganyi?

2.3. Bantu bavula badi bamba ne: balongi ba mu bilongelu bibandila ne bitumbuke kabeena ne dimanya ditwa, bwalu badi bakosa balongeshi mishiku. Pamwa apa badi babula mu eci cilongelu, baya kabwela mu cikwabu; mwina amu batupika kalaasa babanda

mu kanaka. Ngenzeli ewu udi ubashiya kabayi bashikuluja maaluvwabu mwa kulonga mu twina tulaasa atu.

Cilema eci, tudi mwa kucipesha nganyi ? Balongeshi badi badya mishiku, baledi badi bapesha baana mfwalanga ya mishiku anyi peshi cilema ncyabaana biina?

**Munyaku ee,
wa nsona !**

**Bantu bonso
beelamu!**

Mbujimayi welamu !

**Ngandanjika
welamu !**

Katanda welamu !

Lukalaba welamu !

Boya welamu!

**Beena Mpunga
belamu!**

**Munyaku ee,
wa nsona !**

Bantu bonso beelamu!

Munkamba welamu !

Tshilunde welamu !

**Kabeya-Kamwanga
welamu !**

**Munyaku ee,
wa nsona !**

Bantu bonso beelamu!

Nkonku mipyamipya

1. Taatu Mutombu Alidor, musombela mu Mbujimayi, udi webeja ne:

1.1. Padi taatu ne maamu babengangana, ne maamu ewu mumana kuya kenza enda maal; yeya muswa kupeesha baana benda cintu, badi bamulomba bwa abalunga ne nzoolu. Kadi bwa cinyi bidi bikengela anu nzoolu? Kabidi, mfwalanga idiye usumba naayo nzoolu awu nyenda anyi peshi nya kudi muluma mukwabu ukadiye nenda? Ambayi, yeya mubikila mwambi wa Nzambi, awu penda mulombela baana abu, kabyena mwa kwenda bimpa anyi?

1.2. Muntu yeya mufwa, bayenda wa mwanenda wa bakaji udi uya ne nzoolu wa kashipela ka buku, bwa kumwela. Kadi ku kala, bavwa mwa kulambila muku ewu nshima nansha ne biseki bikwabu, bya nyinyi. Kabavwa bamu-shipeela anu nzoolu uvwaye mwela awu to. Kadi leelu tukaadi tumona bangata anu mwina nzoolu

awu, bamwipikila nenda nshima, nansha yeya kayi mwenda ne cintu cikwabu. Bidi byenzeka nanku bwa cinyi?

1.3. Maamu yeya mudi-patwila bintu mu nzubu bwa ciji, e kuya mwabu, paswaye kupingana kumbelu, mu kabukulu mbafunda ne: anu babayenda ciina ke badi ne bukenji bwa kumupingajila bintu abi mu nzubu. Bwalu ebu mmukiya anyi? Kadi boobu balomba beena Nzambi bwa babasambidila, babweja bintu abi, mbwalu bubi anyi?

2. Mwanetu Meta Odette, musombela mu Mbujimayi, udi webeja babadi ne bafundi ba Munyaku se :

2.1. Bantu basombela bamba ne: « *Leelu wa Ndaya ewu* », mwina Ndaya ewu nnganyi?

Diyi dya babadi betu

Lubila Iwa bakulu lwela bwa ditunga dya Kongo

Baana beetu, tudi mu cikundu cidi cikengela se: muntu yonsu adipikula ku mapika, nangananga ku bupika bwa dipanga dya mukanda. Cyoci cikundu eci ncyu twetu kulekela lulengu lutudi naalu,

bwa kudipikula ku nzala ne musunsu.

Ebi bidi bitulomba bwa tuvuula cimfwanyi citudi bavwala, cya mwena mulaadi. Yeya ewu, mu dyenda dikwata dya midimu se usombela muswe kupeta byakudya

bya leelu leelu ne lu-fwalanga lwa kwela mu mpaya. Kadi, pa kudima bwenda budimi penyi apa, e kupanga.

Ngikadilu ewu, wa bwena mulaadi, ke udi uvudija nzala mu misoko yetu, nangananga ya mu Kasayi keetu aka. Ke padi nzala eyi ne musunsu byela cyata panshi, bisomba mu misoku ne mu mbanza yetu, too ne mu bimenga.

Twetu beela diisu panyima, netumona se: bankambwa beetu bavwa bakwata midimu misunguluka, bwa kupe-ta cyakudya cyakana diiba dyonsu. Bavwa badima, bamuna, balemba nyama a.n. Kadi leelu, utudi twetu basumba lulengu ewu, se nyewu tukaadi tunyema misoku yetu, tuya batangila ku babenda, bwa kakeba cyakudya.

Monayi, pa bankambwa, disaama dya diboba kadi-vwa dijaama mu meeku a bantu, bu mudibyo cikundu eci nansha.

Kadi leelu, bungi bwa baana baboba budi buenda buvula anu kuvula mu misoku yetu. Bavula ba kudibu bafwafwa, meesu etu matangila. Nanku, *"Kasonji kooku kadila kakupa mutu, nwamanya ne: cidimu cya leelu eci nkacimona cibi"*.

Bifunda kudi taatu Innocent Mutombu Bibibitupu, Joseph Kabeya ne Muepu Cibangu mulombodi wabu.

Lulumbu ludi lusuya bantu.

Baana beetu, mu Kongo emu, ne nangananga mu Kasayi keetu, mmubwela cilela cidi cipwekesha mu-shinga wetu wa bumuntu. Ciina eci cidi diina ne : **LULOMBU.**

Kebeji wakapambuka

Mandamuna ku nkonko

Pa mwanda wa muntu muselela mwakunyenda.

Munyaku 23,7 ne 8. dib.26.

Ku lukonku lwela pa mwanda ewu, mumfelela Emmanuel Mbala mmwandamuna ne:

Mwakunyi udi ne bwa kulambula mukulwenda awu. Acyo mbwa kukumbaja diiyi dya cyota, bilondeshila dikasa dishiya kudi bankambwa beetu.

Pa muanda wa muntu mudiselela kayi mulela, kadi e kulela anu ne mukaji wa mu ditunga.

Muny.23, dib. 26

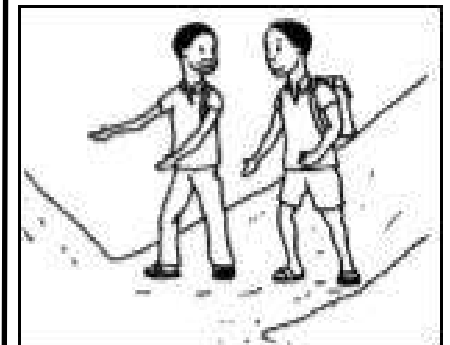
Mwanetu Emmanuel Mbala mmwandamuna ne : mwana nansha mulela ne mukaji mudisombela, mwakunyi udi anu ne bwa kulambula mukulwenda uvwa mumuselela ewu.

Pa muntu muselela kudi mudyambika.

Muny.23, 9+10 dib.

Mumfelela Emmanuel Mbala mmwandamuna ne :

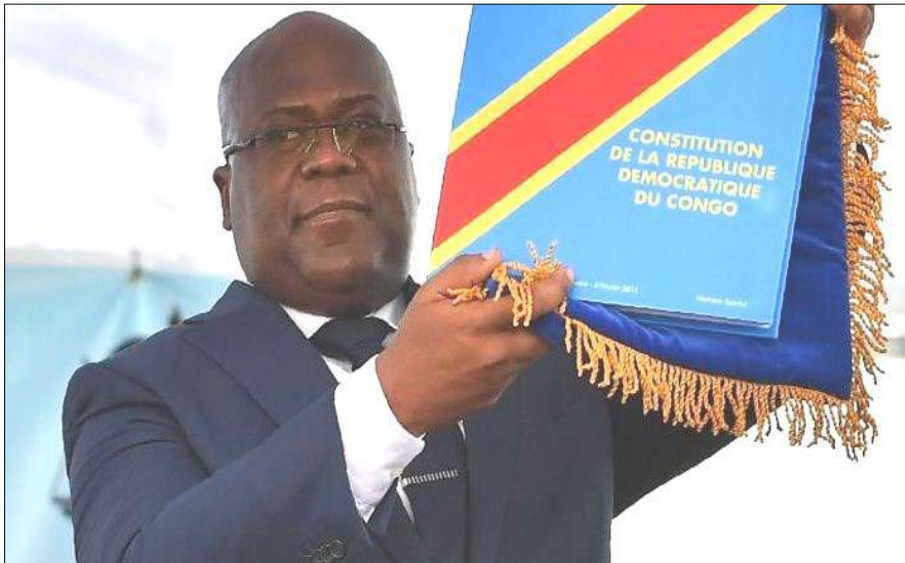
Bilondeshila meeyi matushiila kudi banka-mbwa, anu udi mumuselela awu ke udi ne bwa kudya lupetu paseleshaye wende mushika.

kulondaku pashisha.
Nansha biwashala
nkayebe mu mutanda,
Utamba kuteleja diiyi
dya musumba,
Uteleja majinga ne
myadi yawu,
Utata bua kwakumbaja
bilondeshile cipeedi,
E nanku upetelemu
dyeba disanka :

Wavuluka mwa
kutabaleela ditunga ;
Uvuluke mwambilebo
kwetu : Watamba
mulamba, kutambi
ditunga;
bwalu ditunga ke didi
dikuteeka.
Ditunga ke diiyi, diiyi
dimwa.

Munyaku

Bushiwa, bakulu mbamba ne :
« *Kulomba ki nkwi* ». Kadi
nansha bikala nanku, myaku
eyi, kulomba ne lulumbu
kayena ne ngumwilu umwa
to. Kulomba ki ncibidilu to,
kadi lulumbu loolu ludi bu
disaama, dya cyanza cyolola
diiba dyonsu.

Diina disaama edi ndibwela
mu Kasayi keetu ka kuba-
ndabanda diiba bipicidila.
Mwomu emu, lulumbu lukadi
lwandamuka bu musandu:
balume, bakaji, baana, banso-
nga ne balema ba mishindu
yonsu, balekelela kudi meeku
abu, mbadiina mu cilela eci ne
kasuki. Kukaadi bantu bavula
badi babika mu dinda, bowa
maayi e kumata mu njila, kuya
batangila ku mudimu wabu wa
dilomba!

Tudi tututakeena ne lulumbu
elu nangananga mu cimenga
cyetu cya Mbujimayi. Ludi
mu bisalu, mu njila, ku
binwinu bya maala too ne ku
cipalu cya ndeka, mwaba udi
benyi badi batutancila badya-
njila kumwena mpala wa
cimenga cyetu.

Baana beetu, anyishayi
tunulondelaku kaalu kavwa
katufwisha bundu, twetu
bafundi beenu ba Munyaku.
Tuvwa badisanga mu
lwendu ne baana beetu
kampanda, bafumina ku
Cinsansa, tuya naabu bwa
kwenza mudimu ku luseka
lwa Sankuru. Boobu aba
bavwa biimanyinyi ne balo-
ndeshi ba midimu ya dita-
nta mu cisumbu kampa-
nda cidi munda mwa ditu-
nga dyetu dijima dya
Kongo.

Patuvwa mu njila apu,
kwasabu muyuki, bakula pa
cilumbu cya lulumbu.
Kwambabu ne : « ku
bipalu byonsu bya mu Ko-
ngo, cya Mbujimayi cidi ne
beena lulumbu bungi
kabuyi kubala. Nanku,
pawudi utuluka ku ndeka,
upatuka pambelu pa cipalu,
balombi badi bakutwa
munyima; pawudi wimana,
badi bakwela dijiya! Ebi
kabyena bimweka mu
bipalu bikwabu bya mu
ditunga dyetu to ».

Pa kumvwa myaku yonsu eyi, twetu kufwa naayi, bundu bwamba kutudya.

Ke patudi mwa kudyebaja ne kunwebeja nweni babadi peenu se: ciina cyenzedi eci cya bundu ncilela kudi cinyi ? Kabidi, necijika bishi? Ambayi, bwa cinyi lwina

lulumbu elu ndujaama nangananga mu Mbujima-yi, kaluyi mu Miabi, mu Katanda, mu Lukalaba, mu Cilenge, mu Kamuanga ne mu misoku yetu mikwabu?

Tuvuluke mwambila bakulu ne: « Maayi malomba kaena amana nyota ».

Njila uyile cingunga, mukena wenda ulonda

Bwela leelu mbwenda ne kavwambu

Baana beetu babadi nanyi, Nkadi munufundilaku imwa misangu, nnuleeja myanda idi ituupula luumu. Bwa musangu ewu, ndi ngakula pa mwanda wa mvwadilu wetu wa baledi ba bwena leelu. Tukaadi tusangana taatu mukola, ne baana ne bakaji ba baana mu lubanza; ufuma

ku mudimu, pashisha uvwala munkondu, usomba nawu cimwala mu lubanza, mute-ntakaja mukolu pa mukwabu! Pamwa apa muvwala kabidi kapilu kapepela pambidi, anyi mushala cyadi mukidi.

Pa kuvwala mushindu ewu, katwena tulongesha baana dikamakama anyi? Baledi ba kala bavwa badibamba ne mwabu mwonsu bwa maalu abu ikala masokoma. Kabavwa baswa kavwambu kumpala kwa baana ne bakaji ba baana to. Kadi

Yebe myanda myenza ne myamba idi bu mabeji a cifumba : aa apoka, makuabo ashala kuulu. Tshisekedi wa Mulumba: Udi mufwe,

cikole mushiye dikasa mu nganda.

Bakulu ne : « Mu nganda kamuadyakujika, muadyakushala nansha mukonu wa mutaba ». Ciondo cyafua, papingana nkumbi;

Mpundu wafua, muapingana mpundu; Muapita nsesu, kasuyi kamupingana.

Padi mucu munene mubole, kapatu papangila bowa;

Padi cikuuku cinene, kapeena papanga lutonga, Kashinguke kuna nsanga, Nsanga ashale cimwenenu cyebe.

Beena Kongo mbavuluka ngenyi ne meeji byebe ; Mbavuluke mabika ne mala awumwene, Mbajuke kuulu bwa

kwambila lutonga ne: Wavuluka citwambidile taatu wetu muswibwe; Yeye utushiile, waya ku bajangi;

Pavwaye panu uvwa wakula wamba :

Bwa byonso ne byonso mwananyi,

Mwena ntanda ke mfumwebe wa baleela, Yeye kumpala, wewa pashishe ;

Yeya mufilela, dyebe dikasa dimulonda nanku.

Bangabanga kufileja musumba ;

Bualu disanka ne dyakalenga dyawu, ndipite kule ne kule masanka makwabu.

Bwetu bukalenga mbua musumba.

Nanku vuluka mwa kuwabila peebe, Amu wowu wanji kupeta byakudya ne binwibwa ; Ke kwebe kudya

mukole,
 Ukungula kuyi kadiwu,
 Ukungula e kushala
 mwindila lufu,
 Mutekemena binyangu
 ne kanyawu,
 Udi mutumba wa pa
 dibwe :
 kawuyi kutapa, kawuyi
 kumbula.
 Se udi mulume'a ntoka;
 wendenda ne mutu pa
 mbala.
 Se udi Cilobo
 citufunkwina kudi
 Mulopo ;
 Patudi neebe
 mpatudiswaswa cishiki.
 Tshisekedi wa Mulumba:
 Udi ntambwa wa
 mikungulu mudimanye,
 Mumanye baana beenu
 ne ku kasuki :
 Mumanye yabo ntatu ne
 cindilebo,
 Musombe naabo bakwela
 dijiya,
 Bwalu lungenyi

mmponda wa pa cisasa,
 mwakunyi naalu utu
 wambila mukulu ;
 mukaji naalu utu wambila
 mulume ;
 mwena musoko naalu utu
 wambila mfumu.
 Kondo ka kafumba,
 mukulu wapanga,
 muakunyi wamuleja.
 Tshisekedi wa Mulumba:
 Udi ntambwa wa
 mikungulu,
 Mwena lumu luasakaja
 ntanda;
 Lumu lwebe ndwa kabuta;
 Nansha kabuta
 musunsuke, lumu kalutu
 luajimina.
 Byakasunsuka mbilamba :
 kadi lumu lwebe ki
 ndupuke nansha kakese,
 Udi cidima wakapangi
 nshima,
 Wa ba nsenda kapangidi
 lukasu,
 nansha loolo mutu
 musunsuke bishi.

twetu baledi ba leelu, ne
 mbataatu ne mbamaamu, tudi
 bavwambuka. Bitwaku, ba-
 maamu e kubekesha. Bakadi
 bateentula anu bidi baana
 bavwala, bamwa biina e kupita
 ne baana. Ke mukaadibi bikola
 leelu ewu bwa kusunguluja
 mwana ne maamwenda mu
 njila!

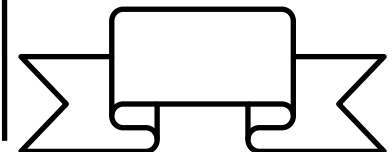
Munyaku pawu udi unwebeja
 nwenu babadi se : badi ne
 cilumbu cya kuleja njila wa
 kulonda mbaana anyi peshi
 mbaledi ? Bakulu paabu ne :
 « *Mukila kacya ki mmwashila
 nyama lwendu* ». mBwena
 kwamba se : Cikemu cya
 dyasa dya lwendu kacyena
 cifuma kudi mukila to, kadi
 anu kudi nyama mwena
 mukila.

Bikadi bikola bwa kusunguluja
 mwana ne maamu. Ke mukadi
 baana badisungwila leelu ewu
 bitanda bya Nzambi bidibu
 baswa kutendelela, bishila-
 ngana ne bya baledi. Baya
 kulaalamu, baledi kaba-
 manyi. Pamwa apa bapingana
 ne mamona adibu bakabambila

mwina amu; anyi ne
 mafu.

Baledi wayaya, tuyaya
 kwepi ? *Tutwayi bukulu,
 tupikula bukulu.*

Bifunda kudi taatu Alexis
 Kabeya Cissalou, wa mu
 Mbujimayi.

Manyoka mabi adi abipisha muntu bipicidile

Mwanetu Kabasela Moba, musombela ku luseka lwa Munkamba, mu Cyacyacya (beena Kazadi), udi utulondela bwalu budi bwe-nzeka ku lwina luseka lwabu eku. Udi wamba ne: Munena kampanda wa Mbula-matadi uvwa mujikila banso-nga babidi; wa balume ne wa bakaji mu cilema. Dyakamwa, wa baluma kuditwa lubilu, kayi bilamba! Ke kukwataye anu wa bakaji. Cibi, mumana kumukwata nanku, kumwe-ndeshaye mu musoku mujima, kayi cilamba pambidi. Baledi ba mwana wa bakaji bamona nanku, kuyabo kufu-nda mukalenga ewu, bwa dyendesha dyenda dya mwana wa bakaji mukola kaayi cilamba, mu nkankala wa munya!

Pa bwalu ebu mutupeshi wa lumu elu udi webeja babadi

se: mu tunungu twa meeyi ne mikandu bya ditunga, mbamba bishi bwa mwa-nda bu ewu? Bwa cinyi Mbulamataadi kavwa mwa kutuma bampulushi, bwa kukwata mwana wa balu-ma penda, bwa kushisha kumona mwa kubanyoka bonsu babidi?

Kabidi, mukalenga ewu uvwa ne bukokeshi bwa kwendesha mwana wa bakaji mu miseesu mushi-ndu awu anyi? Nanku padi baledi ba mwana ewu ba-kamufunda mbenza cile-ma anyi?

Munyaku pawu mmuswe kumanya cinudi nucinka pa mwanda ewu : Tubadi ntufwana kuwukosa bi-shi ?

udi ntambwa wa
mikungulu
Mwena ngenyi mwena
meeji,
Ngenyi yebe kayena
kudya kumana,
Udi nshindi wa myonji
mingi : ne kayile wa
kuulu, uyaya wa panshi.
Se udi cidima wa ngenyi
mingi : udimadima
bufuku ne munda'a
munya:

Ukuna mu mushipu,
ukuna mu mayowa;
Unowa byakudya bisaka,
Wewe mwine upanga
cyakudya;

Udienza cyanza
wabanyabanya kadyadya,
neatwadile baana baabo.

Se udi Muyombo dibwa
dya ku mutumba : ukapici
wakosa cikoolo.

Tshisekedi wa Mulumba:
Udi Ntambwa wa
mikungulu
Mwena lungenyi lutwe :
Udi mukalenga citamba

bakwabo ku ngenyi :
wawkila badi ne nzala,
udyula badi buukute ;
upa badi ne nzala ;
upala badi bukute;
Lungenyi kapebwa
muntu : mwena
lwende ngwambamba.

Udi mukulumpe wa
lungenyi lukole,
Kasabula baana beenu
mu bitoci,
cifulu ku mutu, ciseba
ku dikasa,
pankacinkaci kalamba
katekete.

Mupeeta mmulume
a'mici :
mmupite mici nende
ku bukole.
Muteeta kajiminyi mu
nsampu : nansha
mwikale lwesu tente.

Tshisekedi wa
Mulumba:
Udi ntambwa wa
mikungulu,
Mwena mucima

kukungula ne mu metu,
mu mpongo, mpata ne
bibandabanda,
Kuyi ucingisha nansha
unyemesha bantu,
kuyi uyobolangana nansha
upapulungana
Apu udimwisha kabidi
utabeja;
usansamuna kabidi
ukazamuna.
Tshisekedi wa Mulumba:
Udi ntambwa wa
mikungulu
Mwena diiyi ditwe bu
ngonga;
Dyebe diiyi dyakula bu
mpungi,
Bu lumembu lwa mwadi
musheeme,
Dyebe diiyi dyumvika ku
mikuna mitumbuke,
Mu mpongo ne mu
bibanda.
Udi citaala kasamina mu
bula;
Citaala kabisha beena
tulu ne:

bikayi bufuku bukaadi
bucya.
dyelayi ku masele bwa
kupeta bidya ;
Se udi cyondo wa mbisha
balaale,
Beela mwitu, witabila
pambelu ;
Wela ciboobo usanzulwila
beena mwabo.
Tshisekedi wa Mulumba
udi ntambwa wa
mikungulu
Mwena diiyi dya meeji;
Dyebe diiyi dipatuka anu
ne meeji,
Dyebe diiyi dipatuka
mbwa kufila meeji,
Yebe ngenyi ne meeji
kabiye bishikila:
Ipatuka mukana eku mu
mutu ifwilakana;
Ngenyi ne meeji ke
bwebe bulobo;
Ngenyi ne meeji byeba
bidi bikuneemesha;
Anu byobyoby mbidi
bikudisha luumu.
Tshisekedi wa Mulumba:

Ukeba mfwalanga , paayi ikukeba !

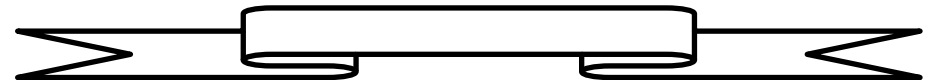
Taatu Mpoyi
Gustave,
musombela mu Mbu-
jimayi, udi utumanyi-
sha bwalu budi
bwenzeka mu cijengu
cyabu. Tumutelejaye.
Mu dibiidi, dya
matuku 8 /1 /2019,
nsongaluma

kampanda, wa mvula mitwa bu ku makumi abidi, uvwa muya
ne banyanenda kwinshi kwa mukidi wa mwa Mulumba wa
Mpoyi, bwa kutuuta nsoka ya mbongu. Piinapu mvula penda
uvwa muloka, mucisha bufuku , mukwabu mushala mufinda
kuulu.

Mu dinda, bansongaluma kupweka mwinshi mwa mukidi,
bamana kwela nkila ne mifuku. Kadi pavwabu bashidimba ne
mudimu awu, nkila uvwabu bajika nenda maayi e kutuuka. Bu
byamba kala, nkoka kutuuta mavwala e kupulumuna umwa wa
ku bansongaluma abu, kupweka nenda.

Bavwa nenda kubandabu lubilu pambelu e kumanyisha bantu
bwalu ebu. Paabu bapweka, kumukebabu too e kuya
kamupetela peepi ne musulu wa Kanshi, mumana
kufwa !

Kayuki ka kasaka

« Bavwa bamba, bambe kabidi ». Myaku eyi mmimpa bwa muntu udi mucimune anyi ?

Muntu yeye mucimuna mvita, kasombela uditwila cyanga; kasombela nansha udyela mikundulwila to. Ambayi, pikala muntu awu udyenzela maalu aa, ki mmu-fwane kupangisha binenda mwa kusemeena mwaba udiye bwa kumwela diboku muulu anyi ? nKwepi kunumwena mukalenga mudi-pungila cipoyi, usombapu bwa kudyambula yeya mwina ?

To, mukalenga mbimpa bamwimbila, bamutumbisha anu kudi bantu badiye mudiila bumfumu. Bakulu e kwamba ne : « *Udima-dima kadyanyishi, banyisha-nyisha mbamonyi* ».

Ebi bidi byumvwika ne : Wewe mukumbaje bwalu bulenga,

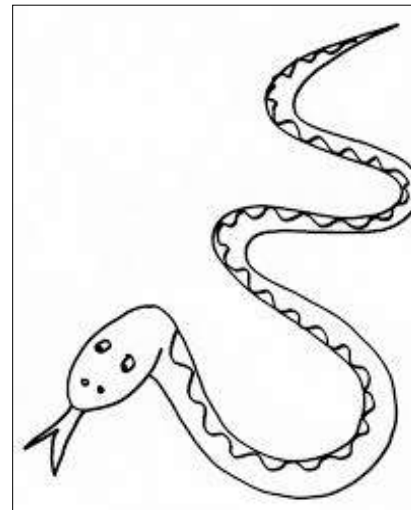
bwa disanka nansha bwa luumu, kudyedi muulu, kuditumbishi, kuditambishi; apo upwekesha cilunji, ulengeja too ne diiyi dyeba dya mukana, bwa usankisha bantu.

Pa nanku, wepela difukununa bantu, nansha boobo biikala ku mulongo wa bavwa bakubenga. Wewa wipacila anu mwa kukoka bonso bavwa kabayi batwa ku cyeba, bwa badisanga neeba mu njila umwa ne mu lwendu lumwa.

Diiba adi, bavwa babi badi balengela, bavwa balenga balengela cishiki. Patupu, nansha babungi bavwa bakwanyisha, kushoo, mbafwana kuvwa kukudimuka e kukwela nyima.

Dikangala ne : ngapanduku. Utupika e kwimana pa bula, wambila Mbamvu ne: Mbamvu wa kayi bulela we! Wewa kundiila baana ! Meema kuvwa bwa kukupandisha mu kapyi, mpindiewu ukaadi ujinga bwa kumbutula ne meema mwina! Ke pambila bakulu ne: «*Mutu wa ntendamambu ulaadila ku kaala kwa njila*».

Bifunda kudi taatu Matamba Kapiamba Muntu wa kale.

Mutendu bwa Etienne Cisekedi wa Mulumba: mwafwa mpundu, mwapingana mpundu.

Tshisekedi wa Mulumba:
Udi ntambwa wa mikungulu,
Ukungwile mu ntanda ya mu Kongo musanga nteta,
Kukungula ne ya mu matunga a kule,
Kuyila kanyunyi kafwila mu njila.
Ukungwile mu bisensa

kuyi mwa kutwa nansha mukemu » ! Awu ne: ke mudi maaluu a panu. Pingana ukasomba, meema ndi nkukebela mwana awu. Dikangala kwindila too ... e kupanga !

Kupita matuku, baana ba Dikangala babidi e kujimina kabidi musangu umwa. Dikangala kuya too ne kudi Mbamvu. Kumulejaye kabidi bwalu ebu bwa dibungama. Kadi awu, nansha mukemu! Ke Dikangala ne: ewu keena ne bulela to. Ndi muswa kulomba cilembi, bwa avwa kwosha cisuku eci; meema nemfika bwa kumwambula anu yeya, kadi bwa baana beenda boobu, bapiila bonso mu cisuku amu.

Dikangala kuyila cilembi e kumwambila ne : Mu cisuku kampanda mudi nyama mipita bungi. Vwaku ucitwa mudilu bwa tuyikwata, tupeta nyinyi wa kudya ne wa kupaana.

Cilembi ufika e kutwa cisuku mudilu. Mbamvu kutwadija kusoka Dikangala, Dikangala

ne: ndi nkwambula anu wewa.

Ke dikangala kubuka mutangila mu cisuku e kufika mwaba uvwa Mbamvu. Kwinamaye panshi, kwambila Mbamvu ne: banda pa makaya anyi apa, tuya. Mbamvu kubanda, kulonga mutu pa nshingu wa Dikangala. Bafika mwaba mudisula, kwinamaye kabidi, umulomba ne: tulukaaku. Kadi diiba adyo, nyanenda kumukanyika meenu ku nshingu, Dikangala ne: kya ! mwanetu, meema mukupatula mu mudilu wa lufu, kadi ciwukaadi wenza aci ncinyi? Mbamvu kushaala mupuwa anu vii !

Ke Dikangala kupeta meeji a budimu. Kumwambilaye ne : anji tuluka, twikisha kakese, bwa nkwambula, nkakushiya anu mwitu, mwaba musokoma; bwalu apa mpatooka, badi mwa kuvwa kukushipa. Mulumyana umvwa nanku, kufyonokaye e kutuluka pa makaya; e kudiyela panshi byakaa !

Muluba, kupinganyi mu « bu katadi wa pa bwenda.»

Beetu bonso bavwa babala mukanda wa « Tabalayi », mufunda kale kudi wetu Auguste Mabika Kalanda, bacidi anu mwa kuvuluka myaku eyi, ya Muluba katadi wa pa bwende. Badi mwa kuvuluka kabidi muvwa ngenzeli awu mubudisha Muluba mpunga munene uwaye mwa kwikala nende mu ditunga dyetu emu, mu cikundu cibweleeladi mu budikadidi.

Ciina cikundu aci, Muluba mumana kwangata mbinga, upangila mwa kudipwekesha kakesa, bwa kumona mwa kwolwelangana cyanza ne bakwenda ba bisamba bishilangana bya mu Kasayi emu. Kulaminaye byanza mu mpaya, kayi wanyisha mwa kutwa bakwabo abo mushinga.

Ku mwina ngenzeli ewu, cya luumu civwa Muluba mupeta civwila kumujimina. Bwalu,

nwamanya ne : bantu kabeena bananga mwa kulonda ne kulamata mukwabo udi pende kayi unanga mwa kudipwekesha, kayiku ne mimwemwe kwisu, kayi ne musangelu, apu mwikala anu ubabalwila bilema.

Myanda ya kale idi itudimwisha mu dyenza dya ya leelu.

«Palendukila, mpadi pashiila nseka ne makula ». Elu ndumwa lungenyi lwa bankambwa beetu. Mbaswa kutuleeja se : diiba didi muntu ufika mwaba uwaye mudishindila cibula, keena wenda cipwamwoyi nansha. Udi anu ne meesu mabamba panshi, ukenketa bwa kumanya ne : civwa cimushindisha aci ncinyi ? Udi anu uciina se : cikadi ngavwa kudishinda cyakabidi, ne cibula cya musangu ewu cyavwa kupita cya mbedi ku bukola.

Nanku, bwetu twetu ba Cibangu wa Nsamba aba, tumanyayi ne : « *Mwabi kausombela cyakabidi* ». Eyo-wa, bwa musangu ewu, tukwata tukwacilamu. Pa bwalu ebu, tupwekeshayikoku cilunji, bwalu kudi njiwu ya twetu kucikayabaja bipicidile.

Tulamayi diiyi dilenga, mikanu ne mifunu bidi cyanana, bulaku ne ngakwilu ya kapeja mbya twetu kulekela kashidi. Tumanya ne : Bukalenga mbi-mpa kubudya ne bantu, bwalu kubudya nkaya nkubunyanga.

Kemayi : nKwepi kutwikala ne tudi biipate mukishi mu nzubu, tujuka twetu biine e kufwa peetu, e kwaluja mukwabu mukishi mu nzubu !

Nanku baana beetu, lwetu lubila lupyalupya, lwa twetu kwikala twela, kalwikadi lwa ne : « Bavwa bamba, bamba kabidi, ; apu lwikala lwa ne : Kalundu nyewu kakadi kasanga, vwayi bonso tukwata nswa, kabidi pafika cikundu, bonso tutuula bwowa.

Kolayi, kolayi kabidi.

Félix Antoine

Tshisekedi Tshilumbu, mfumu wa ditunga dijima dya Kongo; kena mfumu wa Baluba nkayabo nansha.

Kwetu kundela

Lusumwinu lwa nyu-nyi wa Dikagala ne nyoka wa Mbamvu

Dikangala ne Mbamvu bavwa badya bulunda bwa katapula kateeka.

Dimwa edi, Dikangala kwam-bila Mbamvu ne : mona mudi baana banyu beenda panshi, bakeba mwaba wa kuzokola nansha tuseka, kabamonyi. Kadi padi bantu babamona, badi bajinga anu mwa kubashipa, bwa kubadya.

Mbamvu penda ne : Meema ne banyu baana tudi anu mu cisuku emu. Bantu boobu batwa meesu bammona meema nansha bamona baana baanyu, badi anu bajinga mwa kutushipa. Katwena ne wa kutupandisha, udi mwa kutumbusha mu cisuku emu. Balunda babidi aba kushe-mekajabu bunyana bwabu, pa kwikala basombeshangana diiba dyonsu. Kadi Mbamvu pavwaye ufika kwa Dikangala, uvwa amu wosha baana ba nyanenda diisu.

Didipu edi, kukwataye mwana wa Dikangala e kudya. Dikangala kukeba mwana, wenda udila, kuya too ne mwa Mbamvu. E kumukwacilaye mwanda wa dibungama uvwa mumwenzekela. Pashisha kumwebejaye ne : « Mukwetu, kungadidi, ngenda nkeba mwananyu mujimina, wewa

MUNYAKU WA NSONA

18

Kaswa Mansense 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Kaswabanga 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Ciswa Munene 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Cidimu 24:1 Cyongo+ Lwishi 2019

15

Kabala matuku 2019

Cyongo wa minanga 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Lwishi 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

Lwabanya nkasu 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

MUNYAKU WA NSONA

16

Cisanga nkasu 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Lumungulu 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Kabalashipu 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Cidimu 24:1 Cyongo+ Lwishi 2019

17

Kashipu mpumpumpu 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Cimungu wa mashika 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Kabitenda 2019

Dimwe	Dibiidi	Disaatu	Dinaayi	Ditaanu	Disambo.	Lum.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						